

SOS-kaart neerupealise puudulikkusega patsientidele Eestis nüüd saadaval

Vivian Arrak¹, Kristina Isand²

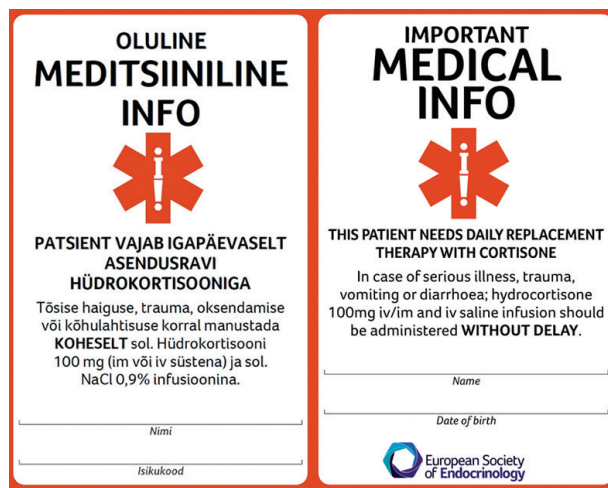
Alates 2022. aasta novembrist on Eestis kasutusel Euroopa Endokrinoloogide Seltsi koostatud infokaart (vt joonis 1), mida kroonilise neerupealiste koore puudulikkusega patsiendid peavad endaga alati kaasas kandma. See hõlbustab raskes seisundis patsiendi haigestumise põhjuse kiiret tuvastamist ning annab juhised esmaseks raviks.

Palume kõigil neerupealiste koore puudulikkusega patsientidega kokkupuutuvatel tervishoiutöötajatel patsiendilt uurida, kas tal on olemas ja alati endaga kaasas haiguse infokaart, ning selle puudumise korral see talle muretseda. Infokaardi saamiseks palume võtta ühendust Ida-Tallinna Keskhaigla või Tartu Ülikooli Kliinikumi endokrinoloogia osakonnaga.

Äge neerupealiste koore puudulikkus on potentsiaalselt eluohtlik seisund, mis võib tabada ootamatult nii varem terveid kui ka juba teadaoleva kroonilise neerupealiste koore puudulikkusega inimesi (vt etioloogia joonisel 2). Juhtivaks

probleemiks on glükokortikoidide (kortisooli) defitsiit, primaarse puudulikkuse korral lisandub kuni 80%-l juhtudest ka mineralokortikoidide (aldosterooni) defitsiit. Raskes seisundis patsiendi puhul tuleb alati mõelda ka ägedale neerupealiste koore puudulikkusele ning kahtluse korral (vt sümptomid tabel 1) viivitamatult, s.t enne hormoonanalüüside vastuste saabumist, alustada raviga.

Ägeda haigestumise, oksendamise või kõhulahtisuse puhul on neerupealise kroonilise puudulikkusega patsiente juhendatud ise kodustes tingimustes hüdrokortisooni süstima. Ägeda seisundi kiire kujunemise korral ei pruugi nad alati selleks võimelised olla –

Joonis 1. Infokaart.

seetõttu ongi infokaardi olemasolu niivõrd oluline.

KIRJANDUS

- Bornstein SR, Allolio B, Arlt W, et al. Diagnosis and Treatment of Primary Adrenal Insufficiency: An Endocrine Society Clinical Practice Guideline. *J Clin Endocrinol Metab* 2016;101:364–89.
- Jameson J. *Harrison's Endocrinology*. 4th ed. McGraw Hill; 2017.
- Melmed S, Auchus RJ, Goldfine AB, et al. *Williams Textbook of Endocrinology*. 14th ed. Elsevier; 2019.

Tabel 1. Ägeda neerupealiste koore puudulikkuse sümptomaatika

NB! Kahtlуста neerupealiste puudulikkust igal seletamatu šokiga patsiendil!

Dehüdratsioon, hüpotensioon, šokk

Nõrkus, apaatus, teadvushäired, peavalu

liveldus, oksendamine, anoreksia, diarröa

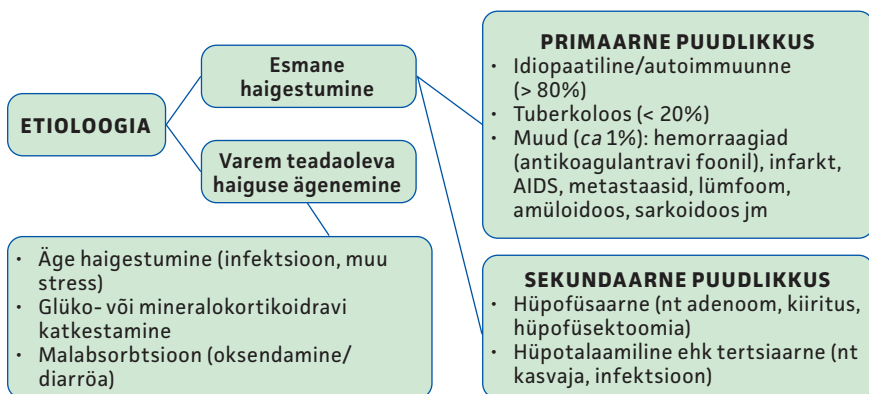
Kõhuvalu (ägeda kõhu pilt)

Palavik

Hüponatreemia, hüperkaleemia

Hüpopglükeemia (eriti lastel)

Hüperpigmentatsioon (primaarse puudulikkuse korral)

Joonis 2. Neerupealiste koore puudulikkuse etioloogia.

¹ Tartu Ülikooli doktorantuur,
² Ida-Tallinna Keskhaigla